

พัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ
Development of data storage system And processing budget disbursements
For project operations

พิมพ์พลชัย เนตรน้อย, พย.บ, ประสิทธิ์ อภิรมานนท์, บธ.บ.
ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณโครงการของศูนย์อนามัยที่ 3 และพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ (Financial management and budget control) และการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน (Financial and performance reporting) ของกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน ด้วยการศึกษากระบวนการบริหารงบประมาณโครงการ และสอบถามผู้ที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการ และงบประมาณโครงการได้แก่ ผู้บริหาร ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้รับผิดชอบงานแผนงาน และงบประมาณของกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคนจำนวน 28 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินความพึงพอใจผ่านระบบ Google form วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ จำนวน และร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาการบริหารงานงบประมาณโครงการของศูนย์อนามัยที่ 3 มีกระบวนการทำงานซ้ำซ้อน ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการบันทึกในสมุด การวิเคราะห์ผลการเบิกจ่ายงบประมาณใช้เวลานาน ไม่สามารถดูข้อมูลได้ทันที การพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการปรับเปลี่ยนเป็นบันทึกข้อมูลในทะเบียนที่เป็น File Excel และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) ที่แสดงผลการเบิกจ่ายได้รวดเร็ว ถูกต้อง และเป็นปัจจุบัน ทำให้ลดขั้นตอนการดำเนินงานจาก 6 ขั้นตอน เหลือเพียง 4 ขั้นตอน ความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik View) พบว่า ประเด็นความชื่นชอบต่อการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากร้อยละ 42.86 ในส่วนของประโยชน์ของหน่วยงาน และประโยชน์ต่อตนเองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากร้อยละ 46.43 และร้อยละ 39.29 ตามลำดับ และเห็นว่าโปรแกรมมีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการใช้งานอยู่ในระดับมากร้อยละ 53.57 การศึกษาครั้งนี้ทำให้ลดระยะเวลาการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ การวิเคราะห์ และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการทำได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง และครบถ้วน ผู้บริหาร ผู้ปฏิบัติงานสามารถดูข้อมูลผลการเบิกจ่ายงบประมาณที่เป็นปัจจุบันได้

คำสำคัญ งบประมาณโครงการ การจัดเก็บข้อมูล ประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

บทนำ

งบประมาณมีบทบาทต่อการบริหารงานขององค์กรเป็นอย่างมาก ถือเป็นกลยุทธ์หลักในการบริหาร เนื่องจากงบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานขององค์กรและเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่จะ บ่งชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการบริหารงาน การวางแผน ตลอดจน การควบคุมและตัดสินใจของผู้บริหารในหน่วยงานนั้น ว่าจะเป็นไปได้ในทิศทางใด ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ มีเป้าหมายร่วมกัน และมีการประสานงานกันด้วยดี การ จัดสรรงบประมาณจะต้องให้สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์แผนกลยุทธ์ของหน่วยงาน และสอดคล้องกับนโยบาย ของรัฐบาล ทันท่วงทีการเปลี่ยนแปลงแห่งยุคโลกาภิวัตน์ การจัดทำแผนงานงบประมาณ ทีมบริหารจะต้อง มีการกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กรว่าจะมุ่งไปในทางใด องค์กรจึงต้องจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุน กิจกรรมต่าง ๆ ให้ดำเนินตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งระบบงบประมาณ จะเป็นแบบใดนั้น ต้องขึ้นอยู่กับ วัตถุประสงค์ของบทบาทหรือหน้าที่ของงบประมาณนั้นด้วย ¹

กระบวนการงบประมาณประกอบด้วย 5 ขั้นตอน² คือ

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผนงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 3 การอนุมัติงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 4 การบริหารงบประมาณ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล

กระบวนการงบประมาณ ทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น ขั้นตอนการบริหารงบประมาณและขั้นตอนการ ประเมินผล เป็นขั้นตอนที่สำคัญ กล่าวคือส่วนราชการจะต้องกำหนดแนวทางในการบริหารงบประมาณ โดย ต้องนำงบประมาณที่ได้รับอนุมัติไปใช้จ่าย และการใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีของส่วนราชการ จะต้องใช้ ตามรายการประมาณการรายจ่ายที่ส่วนราชการได้ระบุไว้ในเอกสารประกอบพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่าย ประจำปี พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม หรือที่ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายกลางที่ ระบุตามแผนปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายผลผลิต ภายใต้งานที่ได้อนุมัติงบประมาณ รายจ่ายจากรัฐสภาอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิธีการ จัดงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานทางยุทธศาสตร์ ดังนั้นกระบวนการบริหารจัดการงบประมาณที่ดี ต้องมีขั้นตอนของการดำเนินงานที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้ การวางแผนการใช้งบประมาณมีความสำคัญ ในการบริหารโครงการเนื่องจากเป็นตัวควบคุม กำกับ ที่จะทำให้ โครงการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ เพื่อให้ผู้รับผิดชอบในการบริหาร จัดการงบประมาณ หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้ทราบความก้าวหน้าผลการเบิกจ่ายเป็นระยะ ๆ และสามารถนำผล การประเมินมาใช้ในการวางแผนปรับปรุงวิธีการดำเนินงาน หรือปรับเปลี่ยนเป้าหมายของโครงการ/กิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับทรัพยากรหรือสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในระหว่างปี และพัฒนากระบวนการทำงานใน ปีต่อไป

ศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์ เป็นหน่วยงานภายใต้กรมอนามัย บริหารงบประมาณภายใต้ ข้อกำหนดและการกำกับดูแลของ กองแผนงาน กรมอนามัย งบประมาณที่ได้รับจัดสรรในแต่ละปี จะต้อง ดำเนินการเป็นไปตามกรอบนโยบายและทิศทางที่กรมอนามัยกำหนด ในแต่ละปีงบประมาณ กรมอนามัย จะแจ้งวงเงินงบประมาณที่ได้รับจากกรมอนามัย เพื่อให้ศูนย์อนามัยดำเนินการจัดทำแผนการปฏิบัติการ แผนการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามเป้าหมาย และเสนอต่อผู้บริหารเพื่อพิจารณา ให้ความเห็นชอบ โดยกระบวนการงบประมาณทั้ง 5 ขั้นตอน ในส่วนของกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน มีบทบาท หน้าที่ในการบริหารงบประมาณ ส่วนของขั้นตอนที่ 4 การบริหารงบประมาณ และ ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล เป็นส่วนใหญ่ การบริหารงบประมาณจำเป็นต้องมีการพิจารณาอย่างรอบคอบและมีกรอบจำกัดมากกว่าการ

บริหารงานด้านอื่น เพราะงบประมาณหรือการเงินต้องอาศัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับที่จะต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัด เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ³

จากการดำเนินงานที่ผ่านมา ภายใต้แผนปฏิบัติราชการของศูนย์อนามัยที่ 3 ในแต่ละปี หน่วยงานมีการจัดทำโครงการมากกว่า 20 โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการ แต่ละโครงการมีรายการการเบิกจ่าย ประกอบด้วยค่าอาหารและเครื่องดื่มว่าง และมือหลัก ค่าที่พัก พาหนะเดินทาง ห้องประชุม ค่าตอบแทนวิทยากร ค่าจัดซื้อจัดจ้าง และค่าจ้างถ่ายเอกสารต่าง ๆ เป็นต้น โดยสภาพการบริหารงานงบประมาณภายในองค์กรมี 4 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ ได้แก่ งานการเงิน งานพัสดุ งานงบประมาณ และหน่วยงานที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ มีการทำงานแบบแยกส่วน ขาดความเชื่อมโยงกัน ทำให้ระบบการบริหารงบประมาณขาดความต่อเนื่อง รวมทั้งมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบใหม่ ผู้รับผิดชอบโครงการยังขาดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการบริหารงบประมาณอย่างเพียงพอ ทำให้การดำเนินงานไม่ราบรื่น มีความล่าช้าและระบบงานเดิมเป็นระบบการใช้เอกสาร ขั้นตอนการดำเนินงาน มีหลายขั้นตอน ข้อมูลมีความผิดพลาด จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้จัดทำจึงนำแนวคิดในการ Lean มาใช้ เพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวผลผลการเบิกจ่ายงบประมาณ ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น เพื่อแก้ปัญหาระบบเดิม เพิ่มศักยภาพในการทำงาน และตรงกับความต้องการของผู้ใช้งาน นอกจากนี้จะประเมินประสิทธิภาพของระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวผลผลการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยวัดจากความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณโครงการของศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวผลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการให้มีประสิทธิภาพ
3. เพื่อศึกษาความความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Qlick view) (ความพึงพอใจมากกว่าร้อยละ 80)

วิธีการศึกษา

รูปแบบการศึกษา เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง บุคลากรศูนย์อนามัยที่ 3 นครสวรรค์ ที่เกี่ยวข้องกับแผนงาน/โครงการและงบประมาณโครงการ ได้แก่ ผู้บริหารจำนวน 1 คน ผู้รับผิดชอบโครงการ 23 คน และผู้รับผิดชอบงานแผนงาน และงบประมาณของกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน 4 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Qlick view) ผ่านระบบ Google form ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ความถี่ของการใช้งานโปรแกรม
3. ระดับความพึงพอใจต่อโปรแกรมฯ
4. ข้อคิดเห็นและเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล/สถิติที่ใช้ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ จำนวน และร้อยละ

ผลการศึกษา

การพัฒนากระบวนการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงบประมาณโครงการ ในประเด็นการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ และการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน โดยประยุกต์ใช้ ทฤษฎี Lean และทฤษฎี Edward Deming หรือ “Deming Cycle” (PDCA) มาใช้ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพระบบงาน และออกแบบกระบวนการทำงานใหม่ ให้มีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยนำเสนอ เป็น 3 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการบริหารงบประมาณโครงการในประเด็นที่ศึกษา คือ การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- ส่วนที่ 2. รูปแบบการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้น
- ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

ส่วนที่ 1. ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการบริหารงบประมาณโครงการในประเด็นที่ศึกษา คือ การบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน

จากการใช้หลักในการตั้งคำถาม 5W1H สามารถวิเคราะห์ ปัญหาได้ดังนี้

1. Who (ใครเป็นผู้รับผิดชอบ)

ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการงบประมาณ ได้แก่ บุคลากรศูนย์อนามัยที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับแผนงานโครงการและงบประมาณ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้างาน/หัวหน้ากลุ่มงาน เจ้าหน้าที่งานการเงิน เจ้าหน้าที่งานพัสดุ ผู้รับผิดชอบโครงการ และผู้รับผิดชอบงานแผนงานและงบประมาณของกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน

2. What (อะไรคือปัญหา)

จากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่า กระบวนการทำงานมีความซ้ำซ้อน ทำให้เสียเวลาในการปฏิบัติงาน การลงบันทึกในสมุดทำให้สิ้นเปลืองการใช้กระดาษ การประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณเป็นไปได้ช้าไม่สามารถเรียกดูข้อมูลได้ทันที ทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่เป็นปัจจุบัน การสืบค้นหาข้อมูลทำได้ยาก

3. Where (เกิดขึ้นที่ไหน)

จากปัญหาที่เกิดขึ้น พบว่าเกิดจากการจัดการระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ ที่กลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคนมีหน้าที่รับผิดชอบหลัก โดยมีหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้แก่ งานการเงิน และงานพัสดุ

4. When (เกิดเมื่อไหร่)

ศึกษาในปีงบประมาณ 2560-2562

5. Why (ทำไมถึงเป็นปัญหา)

เนื่องจากกระบวนการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ผู้ปฏิบัติมีความเห็นว่าขั้นตอนการทำงาน มีความยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ทำให้เสียเวลาในการทำงานมาก การจัดเก็บข้อมูลที่ต้องผ่านการลงบันทึกในสมุด ยังเป็นการสิ้นเปลืองกระดาษ อีกทั้งค้นหาข้อมูลได้ช้า การประมวลผลและแสดงผลการวิเคราะห์ผล การเบิกจ่ายก็ต้องทำหลายขั้นตอน ไม่เป็นปัจจุบัน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือผู้รับผิดชอบโครงการ ไม่สามารถเรียกดูข้อมูลได้ด้วยตัวเอง

6. How (วิธีการจัดเก็บข้อมูล/การประมวลผล และการนำเสนอผลการเบิกจ่ายงบประมาณดำเนินการอย่างไร)

6.1 ลงบันทึกข้อมูลผลการเบิกจ่ายในสมุดทะเบียน

6.2 ลงบันทึกข้อมูลผลการเบิกจ่ายในคอมพิวเตอร์(โปรแกรม Excel)

6.3.ประมวลผลการเบิกจากงบประมาณจากโปรแกรม Excel ที่ลงบันทึกไว้

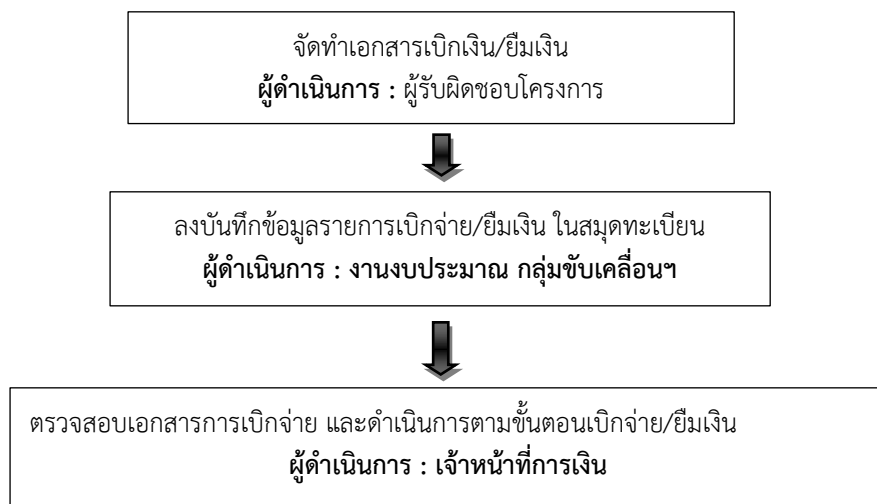
6.4.นำข้อมูลจากการประมวลผลมาจัดทำเอกสารนำเสนอ(โปรแกรม Power point) เพื่อ
นำเสนอแก่ผู้บริหารทราบ

ส่วนที่ 2. รูปแบบการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงานที่พัฒนาขึ้น

2.1 รูปแบบการบริหารการเงินและควบคุมงบประมาณ

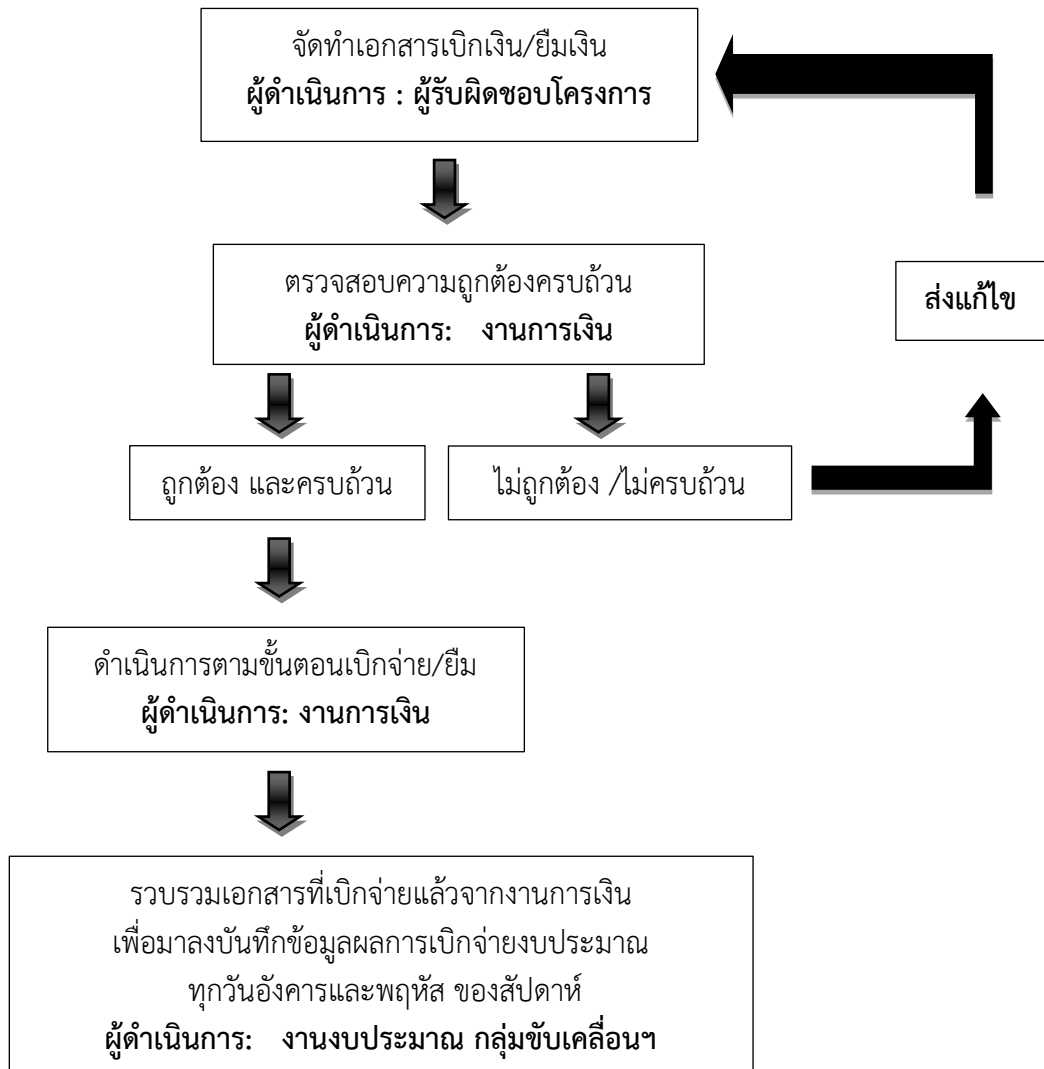
การพัฒนา รูปแบบการบริหารการเงิน และควบคุมงบประมาณการรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน มีเป้าหมายเพื่อลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อน และลดระยะเวลาในการทำงาน สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบรายงานข้อมูลมีความถูกต้อง ทันเวลา จากผลการพัฒนางาน ได้ปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานที่สำคัญดังนี้

วงรอบที่ 1 กระบวนการทำงาน ปี 2560

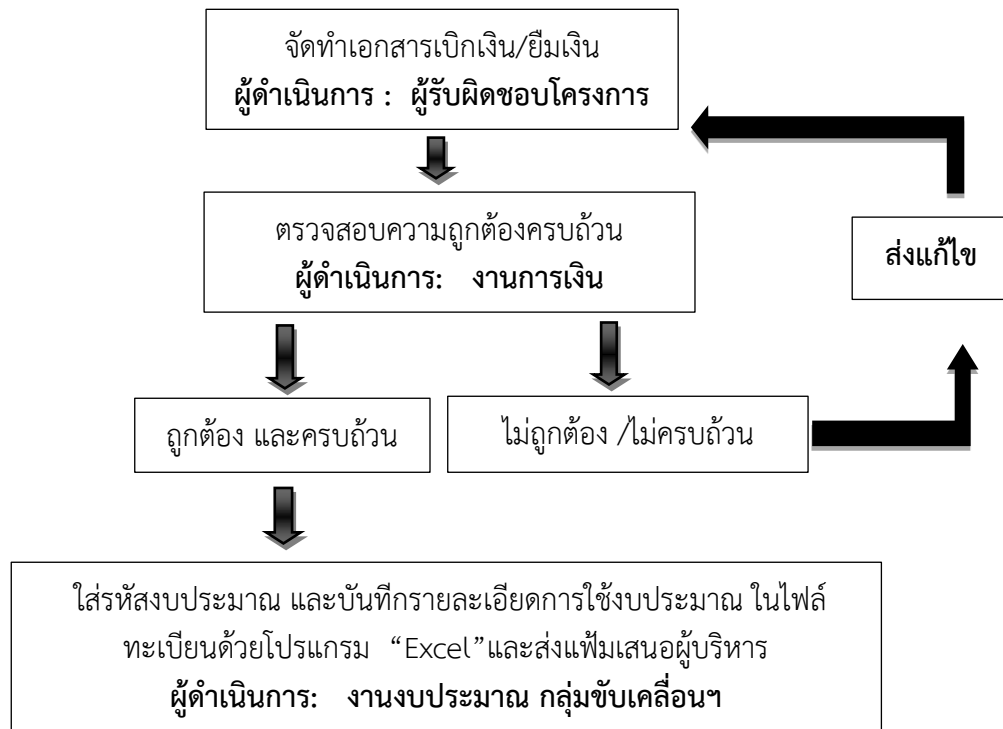
จากกระบวนการนี้ปัญหาที่พบคือ เอกสารเบิกจ่าย/ยืมเงิน ที่ผ่านการลงทะเบียนที่กลุ่มงานงบประมาณ กรณีที่เอกสารไม่ครบถ้วน ถูกต้อง มีการคำนวณยอดเงินผิดพลาด ต้องมีการปรับแก้ไขโดย จะมีการแก้ไขที่งานการเงิน และไม่ได้แจ้งให้งานงบประมาณกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯทราบเพื่อปรับแก้ ทำให้การบันทึกยอดการเบิกจ่ายที่กลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯลงบันทึกไว้ ไม่ตรงกับที่งานการเงินเบิกจ่ายจริง และหน่วยงานเกิดความสับสนของระบบการจัดส่งเอกสาร

วงรอบที่ 2 กระบวนการทำงาน ปี 2561

ในปี พ.ศ.2561 มีการปรับกระบวนการทำงานใหม่ เพื่อแก้ปัญหากระบวนการทำงานเดิมในปี 2560 จากผลการดำเนินงานยังพบปัญหาคือ การเก็บข้อมูลผลการเบิกจ่ายงบประมาณจากเอกสาร ที่มีการเบิกจ่ายแล้วนั้น ทำได้ยากและไม่ทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบัน เนื่องจากเอกสารที่ถูกเบิกแล้วนั้นจุดสิ้นสุดของเอกสารไม่ได้รวมอยู่ที่เดียวกัน และการเบิกมีหลายประเภท จึงยากต่อการเก็บข้อมูล และ พบปัญหาใหม่คือ มีการลกรหัสการเบิกจ่ายผิดพลาด

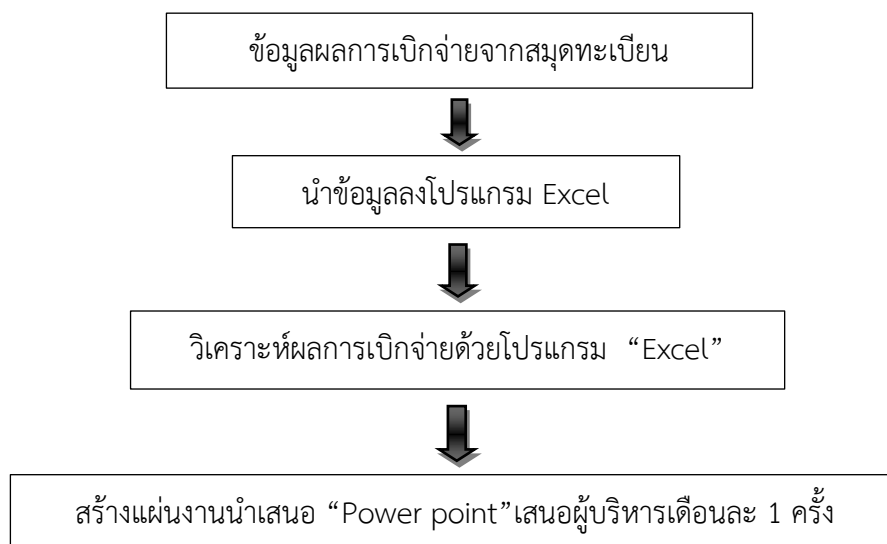
วงรอบที่ 3 กระบวนการทำงาน ปี 2562 ถึง ปัจจุบัน

จากการปรับกระบวนการทำงานในวงรอบที่ 3 ผู้วิจัยได้ทำการทวนสอบรายการ และยอดผลการเบิกจ่ายเป็นระยะทุกเดือน จากการสอบถาม และทะเบียนต่าง ๆ ของงานการเงินและพัสดุ โดยให้ผู้รับผิดชอบโครงการ และ/หรือผู้ที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ พบว่า รายการเบิกจ่ายตรงตามที่เบิกจ่ายจริง และพบว่ามี 4 รายการ จากทั้งหมด 860 รายการ (ปีงบประมาณ 2562) ที่ไม่พบข้อมูลรายการในทะเบียนการเบิกจ่าย คิดเป็นร้อยละ 0.4 สาเหตุเนื่องจากเป็นรายการเบิกจ่ายของการเงิน (ค่าใช้จ่ายขั้นต่ำตามสิทธิ์) ทางการเงินส่งเบิกจ่ายเร่งด่วน จึงไม่ได้ทางกลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯทราบ ทำให้ไม่มีการลงข้อมูลในทะเบียน

2.2 การประมวลผล และการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ

วงรอบที่ 1 กระบวนการทำงาน ปี 2560

จากกระบวนการนี้ปัญหาที่พบคือ พบว่าการประมวลผล และแสดงผลการเบิกจ่ายงบประมาณเกิดความคลาดเคลื่อนของข้อมูล นำเสนอผลการเบิกจ่ายยังไม่เป็นปัจจุบัน ผู้บริหาร หรือผู้รับผิดชอบโครงการไม่สามารถดูข้อมูลได้ จากข้อค้นพบดังกล่าว จึงมีการศึกษาและพัฒนาไปสู่รอบที่ 2

วงรอบที่ 2 กระบวนการทำงาน ปี 2561-2562

ผู้วิจัยได้มีการปรับกระบวนการทำงาน โดยพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณ โดยนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) ดังนี้

บันทึกข้อมูลผลการเบิกจ่ายลงในทะเบียนที่เป็น File Excel

วิเคราะห์และนำเสนอผลการเบิกจ่ายด้วยโปรแกรม “ Qlik View”
ซึ่งโปรแกรมจะดึงข้อมูลจากไฟล์ทะเบียน“Excel” ที่ลงไว้
โดยผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลที่เป็นปัจจุบันได้ทันที

โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) เป็นโปรแกรมซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลการเบิกจ่ายงบประมาณได้รวดเร็ว ถูกต้องและได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยการเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลรายการเบิกจ่ายที่ผ่านระบบการจัดเก็บข้อมูล ทำให้สามารถแสดงผลการเบิกจ่ายได้รวดเร็ว ถูกต้อง เป็นปัจจุบัน

เปรียบเทียบกระบวนการเดิม กับกระบวนการทำงานใหม่

กระบวนการทำงานเดิม (ปี 2561)	กระบวนการทำงานใหม่ (ปี 2562)
1. จัดทำเอกสารเบิกเงิน/ยืมเงิน ผู้ดำเนินการ: ผู้รับผิดชอบโครงการ	1.จัดทำเอกสารเบิกเงิน/ยืมเงิน ผู้ดำเนินการ: ผู้รับผิดชอบโครงการ
2. ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน ถูกต้อง: ส่งดำเนินการตามขั้นตอนเบิกจ่าย/ยืม ไม่ถูกต้อง : ส่งกลับหน่วยงานดำเนินการแก้ไข ผู้ดำเนินการ: งานการเงิน	2.ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน ถูกต้อง: ส่งดำเนินการตามขั้นตอนเบิกจ่าย/ยืม ไม่ถูกต้อง : ส่งกลับหน่วยงานดำเนินการแก้ไข ผู้ดำเนินการ: งานการเงิน
3. รวบรวมเอกสารที่เบิกจ่ายแล้วจากงานการเงิน (ทุกวันอังคารและพฤหัสบดี ของสัปดาห์) ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ	3.ใส่รหัสงบประมาณ และบันทึกรายละเอียดการใช้งบประมาณ ในไฟล์ทะเบียนด้วยโปรแกรม “Excel” และส่งแฟ้มเสนอผู้บริหาร ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ
4. ลงบันทึกข้อมูลผลการเบิกจ่ายงบประมาณใน ทะเบียน เป็น File excel. ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ	4. วิเคราะห์และนำเสนอผลการเบิกจ่ายด้วย โปรแกรม “Qlik View” ซึ่งโปรแกรมจะดึงข้อมูล จากไฟล์ทะเบียน “Excel” ที่ลงไว้ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ที่สนใจสามารถเรียกดูข้อมูลที่เป็นข้อมูล ปัจจุบันได้ทันที ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ

กระบวนการทำงานเดิม (ปี 2561)	กระบวนการทำงานใหม่ (ปี 2562)
5. วิเคราะห์ผลการเบิกจ่ายด้วยโปรแกรม “Excel” ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ	
6. สรุปรายงานนำเสนอต่อผู้บริหารโดยใช้ “Power point” ทุกเดือน ผู้ดำเนินการ: งานงบประมาณ กลุ่มขับเคลื่อนฯ	

จากการพัฒนากระบวนการทำงาน ตั้งแต่ระบบการจัดเก็บข้อมูล ไปจนถึงการประมวลผลและรายงาน ผลข้อมูลการเบิกจ่ายนั้น สามารถลดขั้นตอนการดำเนินงานจาก 6 ขั้นตอน เหลือเพียง 4 ขั้นตอน โดยลดการ ทำงานที่ซ้ำซ้อน สามารถทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ ข้อมูลที่ถูกจัดเก็บมีความถูกต้อง เป็นปัจจุบัน ลดการ ใช้กระดาษในการบันทึกข้อมูล ข้อมูลที่บันทึกในระบบก็สามารถวิเคราะห์ผลการเบิกจ่าย และสามารถเรียกดูได้ ทันที ผู้เกี่ยวข้องสามารถเข้าตรวจสอบข้อมูลผลการเบิกจ่ายของตนเองได้ สร้างความโปร่งใสให้กับองค์กร

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ

3.1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่รับผิดชอบโครงการภายใต้ ศูนย์อนามัยที่ 3 กลุ่มงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 42.9 เคยเข้าใช้ โปรแกรม 1-3 ครั้ง ไม่เคยเข้าใช้โปรแกรม Qlik View เลย ร้อยละ 28.6 ในส่วนของนักวิชาการที่เคยเข้าใช้โปรแกรม Qlik View มีความเห็นว่าข้อมูล ที่แสดงผล ในโปรแกรมมีเพียงพอ ร้อยละ 78.6 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n= 28)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มงาน		
กลุ่มอำนวยการ	1	3.6
กลุ่มขับเคลื่อนยุทธศาสตร์และพัฒนากำลังคน	4	14.3
กลุ่มพัฒนาอนามัยแม่และเด็ก	9	32.1
กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยเรียนวัยรุ่น	4	14.3
กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยทำงาน	5	17.9
กลุ่มพัฒนาการส่งเสริมสุขภาพวัยผู้สูงอายุ	1	3.6
กลุ่มพัฒนาอนามัยสิ่งแวดล้อม	4	14.3
จำนวนครั้งของการใช้โปรแกรม		
ไม่เคยใช้(แค่ทดลอง)	8	28.6
1-3 ครั้ง	12	42.9
4-6 ครั้ง	4	14.3
มากกว่า 6 ครั้ง	4	14.3

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n= 28)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ข้อมูลที่แสดงผลในโปรแกรมฯ		
เพียงพอ	22	78.6
ไม่เพียงพอ	6	21.4

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Qlik View) พบว่า ประเด็นความชื่นชอบต่อการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากร้อยละ 42.86 ในส่วนของประโยชน์ของหน่วยงานและประโยชน์ต่อตัวเองมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากร้อยละ 46.43 และร้อยละ 39.29 ตามลำดับ และเห็นว่าโปรแกรมามีรูปแบบที่เหมาะสมต่อการใช้งานอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 53.57 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการ (n= 28)

รายชื่อ ประเด็นการประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
1.ท่านมีความชื่นชอบต่อการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณผ่านโปรแกรม Qlik view.	7 (25.0)	12 (42.86)	5 (17.86)	2 (7.14)	2 (7.14)
2.โปรแกรมฯเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงาน	7 (25.0)	13 (46.43)	4 (14.29)	2 (7.14)	2 (7.14)
3.โปรแกรมฯเป็นประโยชน์ต่อตัวท่าน	7 (25.0)	11 (39.29)	4 (14.29)	2 (7.14)	2 (7.14)
4.โปรแกรมฯมีรูปแบบเหมาะสมต่อการใช้งาน	5 (17.86)	15 (53.57)	4 (14.29)	2 (7.14)	2 (7.14)

ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. เพิ่มเกณฑ์ค่าเป้าหมายผลการเบิกจ่ายงบประมาณในระบบการรายงาน
2. ต้องการให้มีรายละเอียดของการเบิกจ่ายงบประมาณให้ครอบคลุม
3. พัฒนาให้การเบิกจ่ายในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Qlik view) เท่ากับผลการเบิกจ่ายในระบบ GFMS.
4. ปรับรูปแบบการนำเสนอให้สวยงาม และตัวหนังสือให้อ่านง่าย

อภิปรายผล

จากการศึกษาข้อมูลถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการบริหารงบประมาณ ในขั้นตอนของ การกำกับติดตาม และรายงานผลการใช้งบประมาณ เพื่อที่จะนำมาพัฒนาระบบการจัดเก็บข้อมูล และประมวลผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการนั้น พบว่าสิ่งที่เป็นปัญหาในระบบการบริหารงบประมาณ การกำกับติดตามและ

รายงานผลการใช้งบประมาณ คือเสียเวลาในการลงบันทึกในสมุด และประมวลผลการเบิกจ่าย สิ้นเปลืองการใช้กระดาษ , มีขั้นตอนการทำงานที่ยุ่งยาก ซ้ำซ้อน ,ใช้เวลาในการทำงานมาก และไม่สามารถเรียกดูข้อมูลผลการใช้งบประมาณได้ทันที จากปัญหาดังกล่าว เมื่อนำแนวคิดสินค้ามาใช้ ในการพัฒนาระบบ จะเห็นได้ว่า กระบวนการต่าง ๆ ที่ยุ่งยากซ้ำซ้อน ใช้เวลามาก สามารถลดขั้นตอนกระบวนการต่าง ๆ ลงได้ อีกทั้งเมื่อนำเทคโนโลยีอย่างโปรแกรมสำเร็จรูปเข้ามาช่วยในการจัดการข้อมูลและประมวล ยิ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้ผู้ปฏิบัติ และผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถใช้งานได้ง่าย สะดวก และเป็นที่พึงพอใจอีกด้วย

การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป (Quick view) พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากร้อยละ 42.86 และมากที่สุดร้อยละ 25.0 ซึ่งยังไม่ถึงค่าเป้าหมายที่กำหนด ทั้งนี้ อาจสืบเนื่องมาจาก ผู้ใช้งานเห็นว่ารูปแบบการรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณโครงการยังไม่มีค่าเป้าหมายผลการเบิกจ่ายงบประมาณในระบบการรายงาน ตัวหนังสืออ่านยาก และรูปแบบการนำเสนอข้อมูลยังไม่สวยงาม

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการพัฒนากระบวนการนำเข้าข้อมูลที่สามารถนำข้อมูลมาลงในระบบได้ครบถ้วนถูกต้อง 100 เปอร์เซ็นต์ พัฒนารูปแบบของโปรแกรมให้สามารถตอบโจทย์ผู้ใช้งานได้สูงสุด และสามารถนำเสนอ ผลการเบิกจ่ายงบประมาณการดำเนินงานโครงการฯ ผ่านแอปพลิเคชันบนมือถือ และระบบอินเทอร์เน็ต ที่สามารถเรียกดูข้อมูลได้ทุกที่ทุกเวลา รูปแบบการนำเสนอที่สวยงาม และตัวหนังสือที่อ่านง่าย โดยความพึงพอใจของผู้ใช้งาน ควรมากกว่าร้อยละ 80

เอกสาร/เว็บไซต์อ้างอิง

1. เกริกเกียรติ พิพัฒน์เสรีธรรม.การคลังว่าด้วยการจัดสรรและการกระจาย .กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ; 2543.
2. ณัฐวรรณ อินทรทิพย์ . การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ(CoPs) เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2562 (อินเทอร์เน็ต) (เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562).เข้าถึงได้จาก http://km.moi.go.th/km/km_publicrelations.html
3. ทิพรรัตน์ จันทนา . การบริหารงบประมาณโดยใช้วัฏจักรคุณภาพของเดิมมีงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต2 : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. (อินเทอร์เน็ต) (เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562).เข้าถึงได้จาก <http://www.sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/7029/Fulltext.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. อเนก เขียรถาวร. คู่มือเศรษฐศาสตร์มหภาค1.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2523.
5. พรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. การคลังรัฐบาล และการคลังท้องถิ่น.กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์; 2550.
6. อรรวรรณ กิจปราชญ์. การบัญชีเพื่อการจัดการ(พิมพ์ครั้งที่2) .กรุงเทพฯ : แผนกพัสดุสำนักการเงินและทรัพย์สินมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2540.
7. เดช ดอนจันทร์โครต. การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต2.การศึกษาอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2552.

8. ณัฐวรรณ อินทรทิตย์. การเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในรูปแบบชุมชนนักปฏิบัติ(CoPs) เรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงบประมาณ เมื่อวันที่ 2 เมษายน 2562 (อินเทอร์เน็ต) (เข้าถึงเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2562).เข้าถึงได้จาก http://km.moi.go.th/km/km_publicrelations.html
9. ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. พฤติกรรมผู้บริโภคฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : วิสิทธ์พัฒนา; 2539.
10. ประชุม รอดประเสริฐ. นโยบายและการวางแผนหลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่4 .กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์: 2543.
11. Hicks,Herbert G. The Management of Organization : A systems and Human Resources Approach.12nd ed.New York : Appletion-Century-Crofts; 1972.
12. Robbins, Bergman, Stagg, and Coulter. Organization Behavior. 11th ed. New Jersey : Pearson Prentice Hall ; 2006.
13. นภัทรพี ปัญญาธนวานิช. การประยุกต์ใช้แนวคิดแบบลีนในการปรับปรุงกระบวนการจัดซื้อ : กรณีศึกษาอุตสาหกรรมผลิตรถยนต์. สิ่งพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560.
14. กิตติชัย อธิกุลรัตน์และภัทรพงษ์ ภาควงมิ . การประยุกต์ระบบการผลิตแบบลีนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต : กรณีศึกษา บริษัท ยู.พี.เอส.อุตสาหกรรม จำกัด.วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีปีที่ 6 ฉบับที่ 3; 2560.
15. สุภาภรณ์ ดาวสุก และดร.เรืองศักดิ์ แก้วธรรมชัย. การประยุกต์ใช้แนวคิดลีนเพื่อเพิ่มผลิตภาพ:กรณีศึกษา ระบบจัดการสินค้ากลุ่มเบเกอรี่ของร้านสะดวกซื้อ. วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย(สสอท.) ปีที่ 4 ฉบับที่ 2. 99-111.
16. ขวัญใจ โชคไพบุลย์. การประยุกต์ใช้ระบบการผลิตแบบลีน : กรณีศึกษากระบวนการผลิตสิ่งพิมพ์ ปริญญา นิพนธ์ วศ.ม.(การจัดการทางวิศวกรรม).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ; 2555.